

Име

Държавно лесничейство "Стара Загора", административна принадлежност РУГ – Стара Загора. Лесоустройствен проект 1996 година, ревизионен период 1984-1994.

Местонахождение

Наименованието си ДЛ "Стара Загора" е получило от гр. Стара Загора, който е най-големия административен, стопански и културен център в района. Тук се намира и седалището на администрацията му.

ДЛ "Стара Загора" стопанисва горите върху територията на общините: Стара Загора, Опан, Раднево и Гълъбово. На изток граничи с ДЛ "Нова Загора", на югоизток с ДЛ "Тополовград", на юг с ДЛ "Харманли", на югозапад с ДЛ "Хасково", на запад с ДЛ "Чирпан", на север с ДЛ "Казанлък", ДЛ "Мъглиж" и ДЛ "Гурково".

На територията на лесничейството се намират следните населени места, групирани по общини, както следва:

Община Стара Загора - гр.Стара Загора и селата: Богомилово, Борилово, Бъдеще, Еленино, Елхово, Загоре, Змейово, Казанка, Калитиново, Кирилово, Люляк, Лесково, Маджерито, Малка Верейя, Малко Кадиево, Могила, Ново село, Остра могила, Памукчий, Петрово, Преславен, Пряпорец, Руда, Сладък кладенец, Старозагорски бани, Стрелец, Сулица, Хрищени, Дълбоки, Бенковски, Братя Кунчеви, Горно Ботево, Колена, Оряховица, Плоска могила, Подслон, Пшеничево, Руманя, Хан Аспарухово, Арнаутито, Борово, Воденичарово, Калояновец, Ловец, Михайлово, Ракитница, Самуилово, Христяново.

Община Опан - селата: Бащино, Бял Извор, Бяло поле, Васил Левски, Венец, Разкаяне, Кравино, Опан, Пъстрен, Средец, Столетово, Тракия и Ястребово.

Община Раднево - гр.Раднево и селата: Бели бряг, Българене, кв.Гипсово, Гледачево, Боздуганово, Даскал Атанасово, Диня, Землен, Знаменосец, Ковач, Ковачево, Коларово, Константиновец, Любеново, Рисиманово, Свободен, Сърнево, Тихомирово, Тополяне, Трояново, Трънково, Полски градец и Маца.

Община Гълъбово - гр.Гълъбово и селата: Априлово, Великово, Главан, Искрица, Медникарово, Мусачево, Мъдрец, Обручище, Помощник и Разделна.

Географско положение

ДЛ "Стара Загора" е разположено изцяло в Южна България, по южните склонове на Същинска Средна гора (Сърнена), северозападните разклонения на Сакар планина и заключените между тях единично разпръснати по-малки комплекси гора в равнината.

Територията на лесничейството има неправилна форма, удължена в посока югоизток. Най-широка (в посока изток-запад) е северната му част, обхващаща южните склонове на Сърнена Средна гора - около 40 км, а най-тясна югоизточната - около 10 км.

Релеф

Територията на ДЛ "Стара Загора" се разделя на три геоморфоложки райони: Средногорски, Равнинен и Сакарски.

Средногорски район - отличава се със заоблени била и невисоки върхове. Склоновете са сравнително полегати, разчленени от множество слабо врязани долове и реки. На изток от Змейовския проход, Сърнена Средна гора се стеснява значително. Този район е с по-ясно изразени долове и била.

Равнинен район - разположен е изцяло в Старозагорското поле и е характерен с разпръснати малки комплекси гори сред работните земи. Релефът е типично равнинен. В югоизточната част на този район се намират насипищата от откритите рудници на СМЕК "Марица-Изток", които основно са променили релефа. Част от тези терени са рекултивирани, а друга част продължават да се рекултивират.

Сакарски район - обхваща северозападните разклонения на Сакар планина, водосбора на яз."Розов кладенец". Релефът е хълмист. Най-типични за този район са Главанските възвишения, през които минава шосето Нова Загора - Свиленград.

Като цяло горите в района на ДЛ "Стара Загора" са разположени на терени с неголеми разлики в надморските височини. Най-високата точка е връх "Морулей" - 898 м н.в. (в Сърнена Средна гора), а най-ниската е край гр. Гълъбово - около 110 м н.в.

Таблица № 1

за разпределението на дървопроизводителната площ според наклона на терена

Степен на наклона	Площ в хектари	%
равно (0-4)	2485,9	7,5
полегато (5-10)	5024,8	15,2
наклонено (11-20)	18822,4	56,9
стръмно (21-30)	6572,5	19,9
мн.стръмно (над 31)	168,1	0,5
Общо:	33073,7	100,0

Хидроложки условия

Хидроложката мрежа в района на ДЛ "Стара Загора" е изградена от сравнително къси, маловодни и с непостоянен режим водни течения.

Най-добре изразено водно течение е това на **река Съзлийка**, която води началото си от склоновете на Сърнена гора (над селата: Казанка, Остра могила, Ново село, Пряпорец и Борилово), тече в общо южна посока до с.Арнаутито, от там продължава на изток до гр.Раднево, където пак променя посоката си на юг до вливането си в р.Марица (извън територията на лесничейството). При село Грудево, р.Съзлийка приема водите на **р. Бедечка**. Водите на тези две реки не пресъхват през летните месеци, но дебитът им силно намалява.

Други по-влажни реки и долове са:

Новомахаленска река - събира водите си от Сърнена гора над с.Люляк, тече в южна посока, навлиза в равнината и се влива в р.Съзлийка;

Коленска (Голямата) река - води началото си от м."Грашка могила", тече в южна посока под с.Колена и се влива в Новомахаленска река;

Стара (Черна) река - започва от м."Каменна могила", тече в южна посока и при с.Оряховица напуска гората;

Река Соколица - навлиза на територията на стопанството в югоизточната му част, преминава през землищата на селата: Мъдрец, Искрица, Медникарово, Обручище и се влива в яз."Розов кладенец". Около с.Медникарово и с.Обручище коритото ѝ неколккратно е коригирано, което се е наложило от дейността на СМЕК "Марица-Изток".

Реките Сушица, Хаман дере и Капотница са долове, които напускат склоновете на Сърнена гора се губят в равнината.

Другите долове в района на лесничейството имат характер на суходолия и през по-голямата част от годината са безводни.

Геоложки строеж

Морфоскулптурата на района се изгражда главно през горната креда за по-голямата част от хълмистия район и през неозойската ера (млад терциер и кватернер) за останалата част. Морфотектониката на Средна гора е резултат от едрогнькови движения през неогена.

На изток от Змеевския проход се очертава добре запазено младоплиоценно денудационно ниво, развито като склоново стъпало. На юг то завършва със стръмен разседен склон, който си спуска към Старозагорското поле.

Основните скали, срещащи се в района на лесничейството, имат масивен, седиментен и отчасти метаморфен произход.

Основен представител на масивните скали е южнобългарския гранит, който изгражда билните части на Средна гора и разклоненията на Сакар планина (в района на селата Главан и Помощник). Гранитите са повърхностно изветрели, хоризонтално и вертикално напукани и представляват подходяща база за развитие на ерозионни процеси.

Седиментните скали са представени от кватернерни глини и пясъци, разпространени в равнинната част, а останалата част от територията на стопанството е заета от плиоценски пясъчници, шисти и по-ограничено варовици.

Характерно за района е находището на лигнитни каменни въглища, в югоизточната част на ДЛ "Стара Загора", където е изграден един от най-мощните енергийни комплекси на страната СМЕК "Марица-Изток".

Климатични условия

Според проучванията на Л.Събев и Св.Станев ("Климатични райони на България и техният климат" - 1963 година) територията на ДП "Стара Загора" попада в Европейско-континенталната климатична област, преходно-континентална подобласт. Северната планинска част (Сърнена гора) на лесничеството е в **Задбалканския нископланински климатичен район**, а равнинната част на юг от гр. Стара Загора и Главанските възвишения - в **климатичния район на Източна Средна България**.

Задбалканския нископланински климатичен район обхваща южните склонове на Сърнена Средна гора. Теренът е предимно хълмист, с по-значителни наклони и надморски височини от 350-400 метра до 800-900 метра. Климатът е сравнително мек. Абсолютните минимални температури не са много ниски, тъй като хълмистият терен не създава благоприятни условия за задържане на студения въздух. Валежите през зимата в този район са между 130 и 200 мм, като около 50% от тях са от дъжд. Снежната покривка се задържа кратко време - около 15-20 дена за цялата зима.

Пролетта е сравнително хладна, но без късни интензивни мразове, което е благоприятно за развитието на горската растителност. Пролетните валежи са малко по-големи от зимните - около 150-220 мм.

Лятото е относително хладно. Средната температура на най-топлия месец (юли) е от 21°C за най-ниския район до 18°C за по-високите. Летните валежи са около 200 мм.

Есента в района е чувствително по-топла от пролетта. Първите есенни мразове настъпват сравнително късно, поради което не са много опасни. Есенната сума от валежите е между 130-220 мм.

Годишната сума от валежите надвишава тези в Тракийската низина и е около 600-900 мм. Сезонното разпределение на валежите има континентален характер - по-големи валежи през лятото и по-малки през зимата. Разликата обаче не надвишава 10-12%, което характеризира района като преходен към средиземноморския валежен режим.

В **климатичния район на Източна Средна България** попадат равнинната част на лесничеството и частта, обхващаща северозападните разклонения на Сакар планина. Теренът е сравнително хомогенен - представлява обширна равнина с надморска височина 150-200 м. Само в най-южната част теренът придобива хълмист характер.

Зимата е сравнително мека - средната януарска температура е около 0°C, с по-чести затопляния под влияние на средиземноморските циклони. Върху зимните температурни условия съществено влияние оказва Стара планина, която спира по-слабите нахлувания на студен континентален въздух. Снежната покривка се задържа около 20-30 дни годишно. Още по-мека е зимата в източната част на района (средна януарска температура от 0° до 1°), където снежната покривка се задържа 15 до 25 дни. Това се дължи на откритостта на района от юг, което позволява по-често и безпрепятствено достигане на средиземноморски въздух чрез зимните циклони.

Въпреки сравнително меката зима, понякога минималните температури се понижават значително. В случая съществена роля играят Родопите и Средна гора, които препятствуват изтичането на преохладения приземен въздух.

Валежите през зимата са средно от 115 до 155 мм., но само около една трета от тях са от сняг (30-35%).

Пролетта започва рано. Сумата от валежите през пролетта е средно от 120 до 170 мм. Валежите до края на май са относително по-добри, но през останалата част от пролетта често се чувства недостиг на влага.

Лятото е сравнително горещо. Сумата от валежите е средно от 130 до 190 мм. При високите температури на въздуха, които обуславят значителна изпаряемост, тези валежи са твърде недостатъчни. Особено това се чувства през средата и втората половина на лятото, когато много често настъпва продължително засушаване.

Есента е значително по-топла от пролетта. Валежите през есенните месеци са средно между 130 и 160 мм. Сравнително повече валежи падат през втората половина на есента, докато през първата все още се чувства лятното засушаване.

Валежните условия в района в общи линии имат континентален характер. В северната част на лесничеството (около Средна гора) летните валежи надминават зимните с около 10%. В южните му части обаче валежните суми за отделните сезони почти се изравняват, което показва преход към континентално-средиземноморски климат.

Данни за температурата на въздуха и за количеството на валежите са представени съответно в *Таблица № 2* и *Таблица № 3*.

Таблица № 2
за температурата на въздуха

Климатичен район с надморска височина в метри	Средна годишна температура	Средна годишна абсолютна минимална	Средна годишна абсолютна максимална
Задбалкански нископланински район – западна и централна част (350-900 м н.в.)	7,0 / 10,0	-16,0 / -15,0	31,0 / 35,0
Задбалкански нископланински район – източна част (350-900 м н.в.)	8,0 / 11,0	-15,0 / -14,0	32,0 / 35,0
Район на Източна Средна България (0-350 м н.в.)	11,5 / 13,0	-18,0 / -15,0	36,0 / 38,5

Таблица № 3
за количеството на валежите

Климатичен район с надморска височина в метри	Сума валежи годишно в мм	Месец с максимална валежна сума	Месец с минимална валежна сума
Задбалкански нископланински район – западна и централна част (350-900 м н.в.)	700-900	VI	II-III
Задбалкански нископланински район – източна част (350-900 м н.в.)	550-800	VI, V	VIII-IX
Район на Източна Средна България (0-350 м н.в.)	525-615	VI	VIII-IX

Почви

Почвите в района на ДЛ “Стара Загора” са представени от следните типове и подтипове: канелени горски, чернозем-смолници, алувиално-делувиални, хумусно-карбонатни и антропогенни.

Антропогенните почви представляват насипища от откритите рудници на СМЕК “Марица-Изток”, формирани от изземването на земния слой до откриването на каменно-въгления пласт - на места до 30-40 метра дълбочина. Според геологическия субстрат това са жълти, синьо-зелени и черни глини.

Таблица № 4
за разпределението на дървопроизводителната площ по почвени типове

Типове горски почви	Площ в ха	%
алувиално-делувиална	39,5	0,1
чернозем-смолница	3182,8	9,6
канелена горска излужена	28531,0	86,3
хумусно-карбонатна	195,2	0,6
антропогенна	1125,2	3,4
Всичко:	33073,7	100,0

Ерозионни процеси са се развили върху 4920,1 ха или 13,8% от устроената площ на лесничеството.

Растителност

Територията на ДЛ “Стара Загора” е разположена в **Долния равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори** и в долната част на **Средния планински пояс на горите от бук и иглолистни**, съответно от подпояса на равнинно-хълмистите дъбови гори, до подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела.

В района на лесничеството са разпространени следните естествено растящи дървесни видове: зимен дъб, благун, цер, космат дъб, келяв габър, мъждрян, сребролистна липа, мекиш и други единично срещащи се. Насажденията, които те образуват понастоящем са от издънков произход (поради нискоствъбленото им стопанисване в миналото), а по състав са както чисти, така и смесени.

В състава на растителните формации участвуват и следните храстови, полухрастови и тревни видове: глог, драка, леска, трънка, подъбиче, млечка, кантарион, мащерка, подбел и други.

Вертикалната зоналност в разпределение на основните дървесни видове е следната: равнинната и най-ниска част на лесничейството (до 400-500 м н.в.) е заета от дъбови насаждения - в равнината предимно цер, благун и космат дъб, а по-високо се явява и зимния дъб; от 400-500 м н.в. до към 700 м н.в. следват чистите и смесени дървостои от цер, благун, зимен дъб, сребролистна липа и други. Най-високите части - над 700 м н.в. са заети от зимендъбови насаждения, с ограничено участие на габър.

На територията на ДЛ "Стара Загора" са създадени култури от следните дървесни видове: черен и бял бор, дуглазка, смърч, бреза, акация, тополи, червен дъб, американски ясен, орех, бадем, летен дъб, миризлива върба и други.

Характерен облик е добил района на СМЕК "Марица-Изток", където след рекултивация са създадени значителни масиви от широколистни и черборови култури - използвани са около 50 дървесни и храстови вида.

Таблица № 5
Разпределение на площта по дървесни видове

Дървесни видове	Сегашен състав		Бъдещ състав	
	Залесена площ в ха	в %	Залесена площ в ха	в %
Бял бор	1654,7	5,2	229,7	0,7
Смърч	15,4	-	9,3	-
Черен бор	6709,0	21,3	10556,0	33,4
Елдарски бор	1,4	-	1,6	-
Зелена дуглазка	10,2	-	12,0	-
Атласки кедър	28,1	0,1	254,3	0,8
Деодарски кедър	15,1	-	39,8	0,1
Кипарис	0,2	-	2,5	-
Туя	-	-	0,7	-
Бук	90,3	0,3	86,6	0,3
Червен дъб	102,0	0,3	169,1	0,5
Зимен дъб	5261,3	16,7	6103,4	19,4
Летен дъб	129,3	0,4	112,3	0,4
Благун	2221,7	7,0	2323,9	7,4
Цер	4443,8	14,1	5471,3	17,3
Габър	301,1	1,0	296,8	0,9
Бряст	98,9	0,3	89,3	0,3
Трепетлика	1,5	-	1,0	-
Явор	1,7	-	2,4	-
Бреза	88,2	0,3	108,2	0,3
Мъждрян	1036,4	3,3	307,5	1,0
Орех	395,4	1,3	182,9	0,6
Акация	1399,1	4,4	1792,4	5,7
Космат дъб	3074,2	9,7	840,8	2,7
Келяв габър	3352,1	10,6	915,0	2,9
Други широколистни	1,9	-	1,7	-
Айлант	2,6	-	7,5	-
Бадем	35,1	0,1	31,6	0,1
Брекиня	4,1	-	5,1	-
Върба	3,8	-	1,9	-
Миризлива върба	22,4	0,1	32,8	0,1
Гледичия	11,7	-	19,1	0,1
Джанка	5,9	-	8,1	-
Корков дъб				
Елша	4,5	-	3,0	-
Черна елша	0,6	-	0,6	-
Ива				
Кестен	2,8	-	2,3	-
Конски кестен				
Клен	29,3	0,1	25,2	0,1
Круша	12,6	-	13,1	-
Леска	0,4	-	-	-
Дребнолистна липа	13,0	-	27,3	0,1
Едролистна липа	3,5	-	3,3	-
Сребролистна липа	590,8	2,0	1145,5	3,7
Копривка	1,6	-	2,8	-

Люляк	6,0	-	-	-
Махалебка	16,2	0,1	14,7	-
Мекиш	20,3	0,1	12,3	-
Офика	3,9	-	9,2	-
Скоруша	0,6	-	0,4	-
Софора	-	-	0,8	-
Череша	5,9	-	13,0	-
Черница	1,3	-	2,6	-
Чинар	0,5	-	0,4	-
Шестил	0,1	-	0,9	-
Американски ясен	79,8	0,3	60,2	0,2
Планински ясен	61,1	0,2	80,5	0,3
Полски ясен	100,2	0,3	83,9	0,3
Бяла топола - 8	-	-	0,3	-
тп Bachelieri	6,8	-	-	-
тп I-214	32,4	0,1	27,2	0,1
тп Regenerata	39,6	0,2	-	-
тп Vernirubens	-	-	1,0	-
тп Canescens 127/V	-	-	10,8	0,1
тп Canescens 25/VI	-	-	1,0	-
Аморфа	26,7	0,1	21,1	0,1
ВСИЧКО	31580,0	100,0	31580,0	100,0

Характеристика на горския фонд

Общата площ на горския фонд в района на ДЛ "Стара Загора" възлиза на 38666,5 ха, от която ПГФ - 2435,2 ха. Залесената площ е 31580,0 ха или 87,2% от общата площ на лесничеството. Горските пасища са с площ 532,3 ха.

Таблица № 6

Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	Площ в ха	%
Залесена площ	31580,0	87,2
Незалесена дървопроизводителна площ	1493,7	4,1
Недървопроизводителна площ	2625,3	7,2
Горски пасища	532,3	1,5
ОБЩО:	36231,3	100,0

Таблица № 7

Разпределение на общата/залесената площ по вид на горите

Вид на горите	Площ в ха	%
Иглолистни	10390,8 / 9322,9	28,7 / 29,5
Широколистни високоствъблени	1679,9 / 1413,1	4,6 / 4,5
За реконструкция	10157,7 / 8189,4	28,0 / 25,9
Издънкови за прерастване	-	-
Издънкови за превръщане	11819,5 / 10881,3	32,6 / 34,5
Нискоствъблени	2183,4 / 1773,3	6,0 / 5,6
ВСИЧКО:	36231,3 / 31580,0	100,0

Разпределението на горите и голите горски площи по групи гори и функции е дадено в Таблица № 8.

Таблица № 8

Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Групи гори	Иглолистни		Широколистни		Всичко	
	обща площ	залесена	обща площ	залесена	обща площ	залесена
ДС Функции	7856,4	7089,3	20794,8	18497,2	28651,2	25586,5
Защитни	567,0	467,7	901,7	394,2	1468,7	861,9
Рекреационни	1601,7	1417,1	1659,2	1540,8	3260,9	2957,9
Защитени	4,2	0,6	322,4	270,3	326,6	270,9
Други	361,5	348,2	1630,1	1554,6	1991,6	1902,8
Общо ЗРЗТ	2534,4	2233,6	4513,4	3759,9	7047,8	5993,5
Общо	10390,8	9322,9	25308,2	22257,1	35699,0	31580,0

ДСФ+ЗРЗТ						
Горски пасища	-	-	532,3	-	532,3	-
ОБЩО	10390,8	9322,9	25840,5	22257,1	36231,3	31580,0

По лесоустройствен проект за периода 1984-1994 година е предвидено общо ползване в размер на 395945 куб.м с клони (средно годишно 35995 куб.м), от което 17870 куб.м годишно от главни сечи и 18125 куб.м годишно от отгледни сечи и санитарни сечи. Отсечени са общо 280812 куб.м (средно годишно 25528 куб.м) или 70,9% от предвиденото. Изпълнението от главни сечи е 152523 куб.м (ср. год. 13866 куб.м) или 77,6%, а от отгледни и санитарни сечи 128289 куб.м (ср. год. 11663 куб.м) или 64,3% от предвиденото. Настоящото лесоустройство предвижда средногодишен добив от 49152 куб.м без клони (или 56550 куб.м с клони при 37153 куб.м по ЛУП от 1984 г.) – 20376 куб.м добив от главни сечи, сеч на надлесни дървета и реконструкция и 28776 куб.м от отгледни и санитарни сечи.

Санитарно състояние на гората

Санитарното състояние на горите в района на ДЛ “Стара Загора” е незадоволително, въпреки извежданите санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса в повредените дървостои. Не са рядкост снеголомите и снеговалите, поради високата пълнота на дървостойте. Установени са повреди в една или друга степен на 19,3% от залесената площ на лесничеството.

Относително най-голям процент повреди има при иглолистните култури от бял бор (31,7%) и от черен бор (17,0%), като в повечето случаи причините са **снеговал** и **пожар**.

При широколистните дървесни видове положението е следното: зимен дъб - 25,5%; цер - 24,1%; акация - 22,3%; благун - 20,8%; сребролистна липа - 15,0% и други. При тях основния вид повреда е **съхнене**.

В заключение трябва да се каже, че съхненето на дървовете насаждения придобива широки размери по територията на цялото лесничество. Същото се отнася и за иглолистните култури, които поради високата си пълнота често страдат от снеговали.

Повредите от дивеча през ревизионния период са минимални.

Наличието на много населени места, вилни зони, отделни вили и обработваеми земи всред и около горския фонд правят района на ДЛ “Стара Загора” опасен от противопожарна гледна точка. За това говорят и сравнително големия брой **пожари**, възникнали през ревизионния период - общо 23, с обща опожарена площ 57,3 ха.

Повредите от паша на едър и дребен добитък се заключават в прегризване на връхната пъпка или пречупване на връхния леторасъл, стъблото или стъпкване. Повредите от паша се наблюдават предимно около селата и са ежегодно явление, като са констатирани средно годишно по 14 нарушения.

Незаконните сечи са били едно твърде често явление. Общо за ревизионния период са констатирани 1050 броя нарушения от подобен род, при което са отсечени 2422 куб.м.

Странични ползвания

Таблица № 9

За страничните ползвания

Странични ползвания	Мярка	Предвидено по ЛУП (1984-1994) средногодишно	Реализирано средногодишно	Предвидено по ЛУП (1996-2005) средногодишно
Паша - площ	хектари	19068,3	6200	20512,6
Едър добитък	брой	11082	855	12732
Дребен добитък	брой	76259	15935	82049
Сено	тона	35	50	
Горски плодове	тона	8	5,2	
Билки	тона	5	4,2	
Зърнени култури	тона	250	152,9	
Дини	тона	200	20,7	
Орехи и бадеми	тона	35	22,9	15

Защитени територии

На територията на ДЛ "Стара Загора" са обявени следните защитени природни обекти:

Природна забележителност "Казането" - обявена със заповед № 3039/03.10.1974 година на МГГП, с обща залесена площ 1,0 ха. Интересно скално образувание в землището на с.Казанка. Намира се в ляво от шосето (до реката) за с.Казанка, на около 2 км преди селото. Има поставена указателна табела с кратка историческа справка.

Природна забележителност "Змейова дупка" - обявена със заповед № 3039/03.10.1974 година на МГГП, с обща залесена площ 1,0 ха. Система от пещери в землището на с.Змейово. Намира се непосредствено над кариерата при с.Змейово.

Природна забележителност "Кратера на вулкана" - обявена със заповед № 3039/03.10.1974 година на МГГП, с обща залесена площ 1,0 ха. Скално образувание от вулканичен произход в землището на с.Змейово.

Природна забележителност "Милкини скали" - обявена със заповед № 3039/03.10.1974 година на МГГП, с обща незалесена площ 1,0 ха. Интересно скално образувание и гнездово находище на скален орел в землището на с.Колена.

Природна забележителност "Долменът" – намира се в землището на с.Главан, извън горския фонд.